

SAMÞYKKT RÍKISSTJÓRNARINNAR

um undirbúning og frágang stjórnarfrumvarpa og stjórnartillagna,
sbr. [10.]¹ gr. reglna um starfshætti ríkisstjórnar.

I. KAFLI

Áform um lagasetningu og frummat á áhrifum.

1. gr.

Áform um lagasetningu og frummat á áhrifum.

Kynna skal áform um lagasetningu og frummat á áhrifum hennar á fundi ráðuneytisstjóra allra ráðuneyta í tæka tíð áður en byrjað er að semja lagafrumvarp. Heimilt er að víkja frá þessu í undantekningartilvikum ef mál eru sérlega brýn eða aðrar gildar ástæður eru fyrir því að semja frumvarp og leggja fram í ríkisstjórn, sbr. III. kafla, án þess að slíkt innra samráð ráðuneyta hafi áður farið fram.

Áform um lagasetningu skulu sett fram á stöðluðu eyðublaði sem forsætisráðuneytið útbýr. Þar skal rekja stuttlega úrlausnarefni, markmið og helstu leiðir auk annarra lykilatriða. Frummat á áhrifum þeirrar leiðar sem lögð er til skal að lágmarki unnið í samræmi við gátlista sem fjármála- og efnahagsráðuneyti útbýr, en umfang matsins ræðst meðal annars af því hve mikil fyrirsjáanleg áhrif af lagasetningu eru.

Að lágmarki skal gefa ráðuneytum tveggja vikna frest til að koma athugasemdum á framfæri. Forsætisráðuneytið metur með viðkomandi fagráðuneyti hvort kynna eigi áformin fyrir ráðherranefnd um samræmingu mála eða ríkisstjórn.

2. gr.

Ábendingar fjármála- og efnahagsráðuneytis.

Fjármála- og efnahagsráðuneyti tilkynnir viðkomandi ráðuneyti og forsætisráðuneyti innan tveggja vikna, sbr. 1. gr., ef það telur að áform um lagasetningu kalli á ítarlegt mat á áhrifum á ríkissjóð og efnahagsmál sem kynna þurfi ráðuneytinu áður en byrjað er að semja lagafrumvarp. Sama á við ef áform rúmast að mati fjármála- og efnahagsráðuneytis ekki innan útgjaldaramma viðkomandi málefnaviðs eða málaflokks.

3. gr.

Opið samráð um áform.

Að loknu innra samráði ráðuneyta, sbr. 1. og 2. gr., skal kynna almenningi áform um lagasetningu og frummat á áhrifum og gefa kost á umsögnum og ábendingum. Þetta á þó ekki við ef sérstök rök mæla gegn slíkri birtingu, svo sem ef mál er sérlega brýnt. Hæfilegur frestur skal gefinn til athugasemda, að minnsta kosti tvær vikur.

¹ Breytt með reglum um starfshætti ríkisstjórnar nr. 791/2018, frá 22. ágúst 2018.

II. KAFLI
Þingmálaskrá.

4. gr.

Þingmálaskrá ríkisstjórnarinnar.

Þingmálaskrá ríkisstjórnarinnar skal tekin til meðferðar á ríkisstjórnarfundi áður en hún er send Alþingi, sbr. 1. og 2. mgr. 47. gr. laga um þingsköp Alþingis. Tilgangur þingmálaskrár er að gefa Alþingi raunhæft yfirlit yfir fyrirhuguð þingmál ríkisstjórnarinnar. Þingmálaskráin skal undirbúin og frá henni gengið í samræmi við leiðbeiningar forsætisráðuneytis. Æskilegt er að áform um lagasetningu hafi verið kynnt, sbr. I. kafla, áður en mál eru sett á þingmálaskrá.

III. KAFLI
Stjórnarfrumvörp og stjórnartillögur.

5. gr.

Undirbúningur og frágangur stjórnarskjala.

Stjórnarfrumvörp skulu undirbúin og frá þeim gengið í samræmi við samþykkt þessa og leiðbeiningar í handbók um undirbúning og frágang lagafrumvarpa sem forsætisráðuneytið gefur út.

Skrifstofa löggjafarmála í forsætisráðuneyti sér um lokayfirlestur stjórnarfrumvarpa og stjórnartillagna. Skrifstofan annast einnig endanlegan frágang og útgáfu slíkra stjórnarskjala þegar þau eru tilbúin til framlagningar á Alþingi.

6. gr.

Íslensk lagahefð o.fl.

Stjórnarfrumvörp og stjórnartillögur skal setja fram á eins skýru og einföldu máli og kostur er. Þá skulu frumvörp falla vel að gildandi lögum og vera í samræmi við íslenska lagahefð. Hafa ber í huga að þingmálið er íslenska.

Í greinargerð skal gefið yfirlit yfir meginefni frumvarpsins. Skýrlega skal koma fram hvaða breytingar er verið að leggja til á gildandi lögum, bæði ný efnisatriði og þau sem felld eru brott. Þá skulu ákvæði einstakra greina útskýrð eftir því sem þörf krefur.

7. gr.

Tilfni og nauðsyn lagasetningar.

Í greinargerð með frumvarpi skal greina frá tilfni lagasetningar, því markmiði sem að er stefnt og þeim valkostum sem fyrir hendi voru til að ná því fram. Þá skal rökstutt hvers vegna leið lagasetningar var valin.

Ef frumvarp er ekki á þingmálaskrá ríkisstjórnarinnar skal ráðherra rökstyðja í gögnum sem lögð eru fyrir ríkisstjórn hvers vegna frumvarp skuli eigi að síður lagt fram.

8. gr.

Stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Ef samning frumvarps hefur gefið tilfni til að meta hvort það samrýmist stjórnarskrá eða alþjóðlegum skuldbindingum skal þess getið í greinargerð.

9. gr.

Samráð um frumvarpsdrög.

Ef frumvarp varðar málefnasvið annars ráðuneytis skal það borið sérstaklega undir viðkomandi ráðuneyti á undirbúningsstigi.

Drög að lagafrumvörpum skulu kynnt almenningi og hagsmunaaðilum í opnu samráði og kostur gefinn á umsögnum og ábendingum. Þetta á þó ekki við ef sérstök rök mæla gegn slíkri birtingu, svo sem ef mál er sérlega brýnt. Hæfilegur frestur skal gefinn til athugasemda, að minnsta kosti tvær vikur.

Ákvörðun um takmarkað eða ekkert samráð við almenning og hagsmunaaðila skal ráðherra rökstyðja í gögnum sem lögð eru fyrir ríkisstjórn.

Í greinargerð með lagafrumvarpi skal rakið hverja frumvarp snertir fyrst og fremst, hvernig samráði hafi verið háttað, hvaða sjónarmið komu fram og hvort brugðist hafi verið við þeim, og hvaða áhrif samráðið hafi haft á frumvarpið.

10. gr.

Mat á áhrifum stjórnarfrumvarpa.

Hver ráðherra skal í samræmi 66. gr. laga um opinber fjármál leggja mat á áhrif stjórnarfrumvarpa, þ.m.t. fjárhagsleg áhrif, sem hann hyggst flytja á Alþingi og skal matið birt sem hluti af greinargerð með frumvarpinu. Við mat á áhrifum skulu markmið og tilætluð áhrif lagasetningar dregin skýrt fram.

Mat skv. 1. mgr. skal kynnt fjármála- og efnahagsráðherra að jafnaði tveimur vikum áður en fyrirhugað er að leggja frumvarp fyrir ríkisstjórn. Fjármála- og efnahagsráðherra skal leggja mat á það innan tveggja vikna frá því að frumvarp berst honum hvort hann telji ástæðu til að veita umsögn um matið og eftir atvikum efnahagslega þýðingu þess. Viðkomandi ráðuneyti og forsætisráðuneytinu skal tilkynnt afstaða fjármála- og efnahagsráðherra þegar hún liggur fyrir. Kjósi fjármála- og efnahagsráðherra að veita umsögn skal hann senda viðkomandi ráðherra umsögn sína eigi síðar en fjórum vikum eftir að frumvarp barst honum til kynningar og skal umsögnin þá fylgja frumvarpinu þegar það er lagt fyrir ríkisstjórn og Alþingi.

Fjármála- og efnahagsráðherra leiðbeinir um framkvæmd þessa ákvæðis í samráði við forsætisráðuneyti, sbr. einnig handbók um undirbúning og frágang lagafrumvarpa.

11. gr.

Áhrif á fjárhag sveitarfélaga.

Þegar fyrirsjáanlegt er að lagafrumvarp muni hafa fjárhagsleg áhrif á sveitarfélög skal fara fram sérstakt mat á slíkum áhrifum, sbr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga. Slíkt mat skal lagt fyrir Samband íslenskra sveitarfélaga til umsagnar. Viðkomandi ráðuneyti skal í kostnaðarumsögn, sem fylgi frumvarpi, gera grein fyrir niðurstöðunni og hvort ágreiningur sé við Samband íslenskra sveitarfélaga. Ráðuneyti sveitarstjórnarmála gefur nánari leiðbeiningar um hvað felast skuli í matinu og um framsetningu kostnaðarumsagnarinnar og tekur saman árlegt yfirlit yfir niðurstöður, sbr. 5. mgr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga.

12. gr.

Mat á nauðsyn eftirlitsreglna.

Þegar stjórnarfrumvarp felur í sér ákvæði um eftirlit með starfsemi fyrirtækja eða einstaklinga skal fylgja því greinargerð um mat skv. 1. og 2. mgr. 3. gr. laga um opinberar eftirlitsreglur. Sú greinargerð skal að lágmarki unnin í samræmi við „Grunnmat á eftirlitsreglum“ sem birt er á vef forsætisráðuneytisins.

13. gr.

Frumvörp er varða samninginn um Evrópska efnahagssvæðið.

Ef frumvarp felur í sér innleiðingu á EES-gerð eða heimild til slíkrar innleiðingar skal þess getið í ákvæði næst á undan gildistökuákvæði, enda beri aðrar greinar frumvarpsins það ekki skýrlega með sér. Tekið skal fram í greinargerð með frumvarpinu hvaða leiðir hafi verið færar til innleiðingar á gerðinni og hvers vegna sú leið sem lögð er til í frumvarpinu hafi orðið fyrir valinu. Þá skulu í greinargerð með frumvarpinu koma fram þau efnisatriði sem tilgreind eru í 5. gr. reglna forsætisnefndar Alþingis um þinglega meðferð EES-mála, sbr. 37. gr. laga um þing-sköp Alþingis.

Gæta skal að tilkynningarskyldu gagnvart Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) og biðstöðuskyldu íslenska ríkisins varðandi ríkisaðstoð skv. 61. gr. EES-samningsins.

Enn fremur skal gæta að tilkynningarskyldu gagnvart Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) þar sem það á við, t.d. varðandi tæknilegar reglur um vörur og fjarþjónustu sem geta haft í för með sér óheimilar tæknilegar viðskiptahindranir, sbr. lög um skipti á upplýsingum um tæknilegar reglur um vörur og fjarþjónustu, og ákvæði er varða frelsi til að veita þjónustu (með eða án staðfestu) á Íslandi, sbr. 1. og 2. gr. reglugerðar um tilkynningar til Eftirlitsstofnunar EFTA í tengslum við þjónustuviðskipti á innri markaði Evrópska efnahagssvæðisins.

14. gr.

Afgreiðsla ríkisstjórnar. Umsögn forsætisráðuneytis.

Frumvörp til laga sem ráðherrar hyggjast flytja á Alþingi sem stjórnarfrumvörp skulu áður tekin til meðferðar á ríkisstjórnarfundi, sbr. 1. tölul. 1. mgr. 2. gr. reglna um starfshætti ríkisstjórnar, sbr. og 1. tölul. 1. mgr. 6. gr. laga um Stjórnarráð Íslands. Sama gildir um tillögur til þingsályktunar.

Stjórnarfrumvörp, önnur en frumvarp til fjárlaga, fjárukalaga og lokafjárlaga, skulu send forsætisráðuneytinu til yfirferðar og umsagnar í síðasta lagi tveimur vikum fyrir ríkisstjórnarfund þar sem til stendur að leggja frumvarp fram.

Stjórnarfrumvarpi skal við framlagningu í ríkisstjórn fylgja stöðluð samantekt um efni máls og undirbúning þess, umsögn skrifstofu löggjafarmála og eftir atvikum önnur fylgiskjöl. Forsætisráðuneytið útbýr eyðublað fyrir staðlaða samantekt.

Við umfjöllun um stjórnarfrumvarp í ríkisstjórn skal liggja fyrir umsögn skrifstofu löggjafarmála í forsætisráðuneytinu um það hvort frumvarpið hafi verið unnið í samræmi við samþykkt þessa og leiðbeiningar í handbók um undirbúning og frágang lagafrumvarpa. Forsætisráðherra getur veitt undanþágu frá þessu ákvæði ef brýna nauðsyn ber til.

Samþykkt í ríkisstjórn 10. mars 2017.